

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

4 Testis & accusans nemo simul esse valebit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

§ Soli testes ad ingenuitatis probationem idonei sunt, nisi instrumentis, & argumentis adjuventur. Item l. 2. **¶** Etiam iure civili domesticis testimonii solent improbari. Item l. 3. **¶** Sola attestatio testimonii non est, nisi legitime administrata causam approbata, nullius esse momenti certum est. Item l. 4. **¶** Eos testis ad veritatem adjuvandum adhiberi oportet, qui o-
mnem causam & potentiam filium religioni iudiciali debent possunt proponere. Item l. 5. **¶** Parentes & liberi ad veritatem se nec volentes ad testimonium admittuntur. Item l. 6. **¶** Qui l. intendit, suæ intentionis probationem debet asserere probationes, non petere adversarij ad exhibitionem eorum, per quos i sibi nequeam fiat. Item l. 7. **¶** Servi neque pro domino, neque ad eum dominum, sed pro factio suo interrogari possunt. Item l. 8. **¶** Iurjurandi religio testes prius quam perhibent testimonium, cogitur, & honestioribus potest testibus fides haberi. Vnus vero testimonium neque ad alium in quacunque causa facile patitur admitti: uno nisi testis respondo omnino non audiatur, etiam si præsertim causa honore præfiliat. Item l. 9. **¶** Omnibus tamen propta dicendi testimonii facultatem iura submoverunt. Item l. 10. **¶** Liberi & testes ad causas postulantur alienas, si deus, & participes criminis non dicantur, sed fides ab eis non postuletur. Venturis f autem ad iudicium, per accusatorem, vel ab eis, per quos fuerant postulati, sumptus competentes ministrantur, etiam si in pecuniaria causa ab altera parte testes producendi sint. Item l. 11. **¶** Liberi & liberi patronos sponte prodire non audeant, sed ne vocati quem in iudicium venire cogantur. Item l. 12. **¶** Si quis testis utilis fuerit, iudicem testes adversus eum in alia lite producantur, non licebit ei personas eorum excepere, nisi ostenderit inimicitias inter se & illos præter necessitatem, ex quibus testes repellere precipiunt non admodum solliciti licentia eis ipsis depositionibus testimonium eorum arguere. Sed & si liquidis probationibus datione, vel promissione pecuniarum eos corruptos esse ostenditur, etiam eam allegationem integram & servari oportet.
¶ In hoc capite varias leges digestorum & codicum ita referuntur, ut utrum eadem proferat verba, interdum verba non sunt accusatorum, & in summam redigunt. Ac plura quædam sunt leges emendata, nisi ubi Gratianus de industria mutavit.
¶ In vulgatis legibus, per quæ. Emendata sunt utrumque scriptis, & lege ipsa, in qua agitur de exhibitione testimonii, non eadem de editione instrumentorum.
¶ Causantur. Sic in aliquo manuscripto, quo lectio non verba legis, sed iudicij precipimus, magis convenit, quam ut in vulgatis, que erat in impressis.
¶ In qui voce pueri triginta dies ad probationem idonei probatus est. Sed miracula divina sunt adhibenda, non in exemplum hominem adhiberi trabenda.

cio quatuor personas necesse est semper adesse; id est, iudices electos, accusatores idoneos, & defensores congruos, atque testes legitimos. Iudices 2 autem debent uti aequitate, testes veritate, accusatores intentione ad amplificandam causam, defensores extenuatione ad minuendam causam.

1 ¶ Idoneos] Apud Fabianum, & Burchardum, & Ivo- nem hic locus ita habet, iudices electos, & accusatores, ac defensores, atque testes. Verum, quia vocat ille, idoneos, congruos, legitimos, sunt in omnibus votis codicibus Gratiani, & Panormis, nihil est mutatum.
2 ¶ Iudices autem] Hæc res, in epistola sibi, neq. apud alios collectores, nisi in Panormia.

C. II. ¶ Quilibet in causa duas personas gerere non debet.
Item Damasus Papa, epist. 3. c. 7.

ij. Nullus a introducatur personaliter, sed accusatores & accusati aqua audiantur ratione, juxta quod gestorum ordo exigit. Accusatores vero, & iudices non iidem sint, sed per se accusatores, per se iudices, per se testes, per se accusati, unusquisque in suo ordinabili ordine. 2 pars. ¶ Nam inscriptioque in suo ordinabili ordine, ut rationem calumniator recipiat, quia ante inscriptionem nemo debet iudicari, vel damnari, cum & sæculi leges hæc eadem retineant.

¶ Ut Codice libro nono, titulo de accusationibus & inscriptionibus, l. 7. & Codice, eodem libro, de adulterio, l. 6. & titulo de Abigeis, l. unica. ¶ Aliquando etiam sine inscriptione accusatio fieri potest. [Ea enim, que per officiales b præfidiis denuntiantur, & circa silentia accusationum posse perpendi incognitum non est.] ¶ Item Codice de adulterio, l. 6. c. Si maritus iure mariti, hoc est, intra sexagesima dies iudicium uxoris sue accusare voluerit, quam ex susceptione sola ream facere valet, non contrahit vinculo inscriptionis. Item c. de Abigeis, l. unica. [Abacti animalis accusatio non solum cum inscriptionibus, sed etiam sine observatione proponitur.] ¶ Item Cod. de accusa, l. 1. [Si quis se iniuriam ab aliquo possessione putaverit, & querelam deferre voluerit, non ad statonario decurrat, sed præfidentem ad eam potestatem, aut libellos offerens, aut querelas suas apud eam deponens.] ¶ In 1 alio autem criminalibus causis dignum est, ut inscriptiones proponantur, que magnitudinem videlicet criminis tempore designent, ut alteram partem digna legum terere possit auctoritas.

1 ¶ In aliis autem] Lex 16. Cod. de accusis habet, in causis criminalibus, cætera vero eodem plane modo atq. à Gratiano inferuntur.

2 ¶ Auctoritas] In vulgatis hic repetebatur versiculus, Inscriptio, ex capitulo Damasii: sed abest a veterioribus codicibus, & frustra repetitur.

De domo etiam iudicij accusator, vel testis produci non debet, ne in causam suspicionis incidat iudex.

C. III. ¶ Suspicionis incidet in crimen iudex, de cuius domo, vel accusator, vel testis producitur.

Unde Nicolaus Papa ad Michaelem Imp. epistola, cuius initium est, [Proposueramus.]

Contra ritum ecclesiasticum, contraque venerandas leges producitur accusator de Imperialibus ædibus, & cui imperari potest, ad falsum dicendum testimonium adhibetur. Fiunt suspecti iudices, & mercenarii, & lupi custodes, qui videbantur esse pastores.
¶ Caput hoc emendatum est ex ipso originali Roma impresso.

a Poly. l. 5. tit. 1. Burch. l. 16. c. 31. Panorm. l. 4. c. 10. Ivo part. 6. c. 337. **b** officium] orig. **c** Ea quidem. **C. de accus. & inserti.**

QVÆSTIO IV.
De quatuor variis Fabianus Papa, epist. 1. ad E-
piscopos orientales constituit, dicens.
C. I. ¶ Accusator & testis, vel iudex, aliquis
sine esse non potest.
Nullus a unquam præsumat accusator simul
esse & iudex vel testis: quoniam in omni iudi-
¶ Hæc orig. b L. nimirum grave.] mutata verbo-
rum sit, c Paulo alter, d Paulo alter, e Le. qua-
rentibus precantibus, h Suscipio Severus l. 3. vita S. Martini.
i Poly. l. 5. tit. 1. Burch. l. 16. c. 31. Panorm. l. 4. c. 10.

